

SAMBA-bladet

Nr 6, februari 2005

Utanförskapets karta

De som arbetade fram Sambas plattform, färdig mars 2002, bedömde att den negativa trenden för barn och ungdomars hälsa och välfärd skulle brytas 2004. Tyvärr ser det väl inte i skrivandes stund alltför ljusst ut. Folkpartiets rapport om ökningen av antalet områden präglade av utanförskap var en riktig chockrapport. Från några få 1990 till över hundra 2002. Mer än 30% av barnen i dessa områden klarar inte skolan. Hu! Vilken samhällsbomb om ett par decennier!

Men det finns också en underström som Samba och många, många andra bidrar till. En ökad medvetenhet och ökad kunskap som börjat ge avtryck. Tre exempel på detta:

-Riksrevisionen har satt tummen i ögat på ett antal statliga myndigheter som påstår att de bedriver faktiskt arbete för att genomföra barnkonventionen. Endast en, Vägverket, fick godkänt. Övriga myndigheters planer visade sig vara luft. Många generaldirektörer lär tänka om efter den betan.

-Folkhälsoinstitutets genomgång av föräldrastöd, "Nya verktyg för föräldrar", tar upp hur kunskapsläget radikalt förändrats sedan början av 1990-talet. Idag finns fler än 100 högkvalitativa studier som visar att insatser för föräldrar kan förebygga psykiska problem både under uppväxten och senare i livet.

-En diskussion med experterna bakom rapporten "Tänk långsiktigt" från Folkhälsoinstitutet, Skolverket och Socialstyrelsen som indikerade ett växande intresse från beslutsfattare av långsiktigt förebyggande arbete.

Det blir spännande att få veta framåt slutet av 2005 vad utfallet blir. Men även om den nedåtgående trenden för barns hälsa och välfärd bröts under 2004 så är opinionsbildning om barnens situation ett måste. Att 300- 400 000 barn i detta rika land riskerar utanförskap är fullständigt snurrigt.

Mats Lindkvist, ordförande i SAMBA

Sverige utfrågat om barnkonventionen

Tisdagen den elfte januari fick Sverige stå upp inför FN:s barnrättskommitté för att svara på frågor om hur landet följer barnkonventionen. Alla länder som skrivit på barnkonventionen utfrågas vart femte år om hur situationen ser ut för landets barn och ungdomar. En nationell rapport föregår varje utfrågning.

Åsikten om hur utfrågningen gick skiftar ganska mycket beroende på vilken källa man vänder sig till. I ett pressmeddelande från Socialdepartementet kan man läsa att reaktionen på Sveriges delegation var så pass positiv att man skulle ha färre rekommendationer att ge än man tidigare räknat med. Det svaret ska komma i slutet av januari. Dessutom sägs FN:s barnrättskommitté lyfta fram Sverige som ett föregångsland när det gäller att se till barns rättigheter.

Rädda Barnen, som hade observatörer på plats, lämnar en fylligare och något annorlunda rapportering av den sex timmar långa utfrågningen. Här meddelas att Sveriges regering kritiserats för bland annat stora kommunala skillnader, diskriminering och för behandlingen av asylsökande barn och ungdomar. Man fick också frågor om bristen på nationell barnstatistik. Enligt Rädda Barnen hade den svenska delegationen svårt att svara på ett flertal frågor.

På plats fanns också Barnombudsmannen, Lena Nyberg, som till TT säger sig vara nöjd med hur kommittén redovisat läget i Sverige. Vi kommer att följa upp kommitténs svar på hemsidan.

Sveriges rapport finns att läsa på www.regeringen.se sök på "Sveriges tredje rapport". Rädda Barnens skuggrapport finns att läsa på www.rb.se sök bland rapporter (2004-07-12).

BRIS kräver att kommuner redogör för sin barnpolitik

BRIS ställer krav på barnkonsekvensanalyser och på dokument som klargör varför barn- och ungdomspolitiken ser ut som den gör i kommunerna. Man har också krav på dokument som speciellt beskriver utsatta barns situation.

En sammanställning av uppgifter ur den offentliga statistiken som TEMO gjort på uppdrag av BRIS har uppdatat stora skillnader mellan landets kommuner när det gäller kvaliteten i för-, grund- och gymnasieskolorna samt fritidshemmen. Undersökningen rankar Sveriges 290 kommuner i barnvänlighet. Sju norrlandskommuner rankas bland det tio bästa medan man i botten hittar tre stockholmskommuner.

Mest intressant och oroväckande är de stora skillnaderna mellan kommunerna när det gäller antal barn och ungdomar per avdelning respektive skola och per heltidsanställd personal. Man har också tittat på vilken grad av utbildning personalen har och hur stor andel av ungdomarna på gymnasiet som kommit in på sitt förstahandsval. Även här har man sett stora skillnader mellan kommunerna.

Här neda följer ett bidrag från en av medlemmarna i vårt nätverk, ECPAT. Vi hoppas på fler bidrag och inlägg. Kontakta oss på info@samba.nu.

ECPAT Sveriges Ungdomsgrupp

ECPAT Sverige arbetar mot barnsexhandel - barnprostitution, barnpornografi, trafficking och barnsexturism.

Ungdomar är en av de fem målgrupper som Världskongressen i Stockholm 1996 beslutade skulle prioriteras. Barn och ungdomar behöver bli mer medvetna om problemen och farorna runt barnsexhandel. Ungdomar är bra på att överföra kunskap till varandra. Därför satsar ECPAT på att utbilda och engagera unga människor så att de kan föra vidare sin kunskap till mottagare i samma ålder.

ECPATs ungdomsgrupp träffas en gång i månaden. Ungdomarna arbetar aktivt på olika sätt och har bland annat hjälpt ECPAT att ställa ut på de mässor vi deltagit i under det gångna året, de största mässorna var Skolforum, Bok & biblioteksmässan och TUR-mässan (de två sistnämnda i Göteborg). Gruppen har också varit ute på Stockholms gator och spridit information. Då katastrofen i Asien inträffade och ECPAT Sverige beslutade sig för att samla in pengar till ECPAT Sri Lanka (P.E.A.C.E) var några av ungdomarna i ungdomsgruppen, tillsammans med ECPATs volontärer, ute och samlade in pengar via bössor. Ungdomsgruppen har också startat ett projekt att informera i skolor om säkerhet på Internet, vilket även är tänkt att fortsätta under 2005.

Vill du gå med i ECPATs ungdomsgrupp?
Kontakta Maria Lindén på telefon 08-611 99 34 eller via mail info@ecpat.se. Läs mer på www.ecpat.se!

Barnmisshandel sällan åtalat

Av de anmälda fallen av barnmisshandel leder bara en fjärdedel till åtal och en femtedel går till domstol.

Detta gäller åtminstone bland de 126 anmälningar som granskats i en doktorsavhandling av statsvetaren Charlotta Lindell vid avdelningen för barn- och ungdomspsykiatri på Linköpings universitet. Enligt henne är barnmisshandeln i Sverige knapphändigt undersökt sedan 1979 då lagen som förbjuder barnaga kom. Den här avhandlingen kommer fram till att uppföljningen från barn- och ungdomspsykiatri och sociala myndigheter av fallen med barnmisshandel är bristfällig. Endast fem procent av de misshandlade barnen fick terapi trots att forskning visar att 30 procent av alla misshandlade barn utvecklar symptom på posttraumatisk stress. De fall som följts upp av sociala myndigheter efter fyra år var då modern var psykiskt sjuk, eller om det hade förekommit barnmisshandel i familjen vid tidigare tillfällen. Det konstateras i avhandlingen att det finns ett glapp mellan intentioner och verklighet på området i Sverige.

2005 blir ett viktigt år för barnfrågorna. Bli medlem!
Det blir du genom att sätta in 100 kr på pg-konto:
255770-0. Lämna namn, adresser och telefonnummer.

Tisdag den femtonde mars kl. 13 håller SAMBA årsmöte. Vi kommer att skicka ut inbjudan till alla medlemmar, så håll utkik.

Mätning av barns och ungdomars psykiska hälsa

Dagen innan Sverige stod inför FN-kommitténs utfrågning och fick kritik för bristen på barnstatistik lämnade socialstyrelsen en rapport som föreslår nationella mätningar var tredje år i årskurserna sex till nio. Syftet med undersökningen som föregick rapporten är både att ge information om barns och ungdomars psykiska hälsa och att ge underlag för att lokalt arbeta förebyggande och hälsofrämjande.

Förslaget innebär att samtliga elever i årskurserna erbjuds att frivilligt delta genom att under lektionstid besvara ett frågeformulär. Svaren ska lämnas anonymt och resultatet av undersökningen ska återföras till kommunerna genom ett interaktivt webbprogram. År 2006 ska de första nationella mätningarna göras enligt förslaget. I SAMBAS förslag till mål för barnpolitiken är ett välfärdsindex för barn en av punkterna. Denna mätning kommer att ge ytterligare en pusselbit till ett komplett barnindex.

Socialstyrelsen genomförde 2003-04 pilotstudier bland 10.000 elever i 21 kommuner. Resultaten visar att man i de nationella studierna kan vänta sig ett deltagande på 85-90 procent. Vissa resultat kan redovisas i pilotstudien, men det var dock inte var det primära syftet med den.

Bland dem som deltog i studien finns generella skillnader i förekomsten av psykosomatiska besvär mellan flickor och pojkar samt mellan barn till utlandsfödda och barn till svenskfödda, där barn till utlandsfödda och flickor oftare har såna besvär. Skillnader fanns också mellan geografiska områden. Som exempel anges Göteborg där andelen ungdomar med besvär i vissa stadsdelar var dubbelt så höga som i andra. Undersökningar i Värmland visar att skillnaden i självsattad hälsa mellan olika ungdomsgrupper är stor och blir större.

Ministerkonferens om psykisk hälsa

I Helsingfors har WHO hållit en europeisk ministerkonferens om psykisk hälsa. Man har som målsättning att inom fem till tio år skapa och implementera ett system som är heltäckande från prevention till eftervård i varje medlemsland. Tolv punkter har satts upp som milstolpar att nå till 2010. Där ingår att utveckla specialistkunskaper om barns och äldres psykiska hälsa, att prioritera marginaliserade och mer utsatta grupper, att i högre grad inkludera människor med psykiska problem i det sociala sammanhanget.

Mer information på www.euro.who.int.

Utvärdering av grundskolan

NU -03 är namnet på skolverkets rapport som ska ge en helhetsbild av hur måluppfyllelsen är i grundskolan.

Den ska visa på förändringar sedan den senaste undersökningen 1992 samt peka på var det finns behov av insatser. Utvärderingen är gjord i årskurserna 5 till 9 under våren 2003 genom särskilda prov och enkäter.

Ämneskunskaper Elever har generellt en bra förmåga till problemlösning och samarbete i praktiska situationer liksom att förhålla sig kritisk till information. Till de positiva sidorna hör också att eleverna känner stort engagemang i samhällsfrågor och globala frågor, större än vad som visades i den tidigare undersökningen. Å andra sidan är elevernas kunskaper i de samhällsorienterande ämnena fragmentariska och otillräckliga. Man ser en ökad kommunikativ förmåga inom ämnena svenska och engelska. Men läsförmågan i svenska har blivit sämre. Kunskaperna i matematik och kemi har också vistats vara sämre i 2003 års undersökning.

Föräldrastödet utvidgas

Statens folkhälsoinstitut (FHI) har presenterat en rapport som föreslår en breddning och utveckling av stöd till föräldrar i form av föräldrautbildning. I rapporten ges förslag på former för föräldrautbildning.

Förslaget innebär förutom en utveckling av den nuvarande föräldrautbildningen också att utbildningsprogram för föräldrar till barn i förskola och tidiga skolår ska göras tillgängliga. FHI anser också att man ska ta fram ett program som ska hjälpa föräldrar att lösa konflikter med tonåringar. Detta ska kunna genomföras genom skolan, till exempel av elevhälsan.

Man menar i rapporten att föräldrar i hög utsträckning kan tillgodogöra sig dessa former av stöd för egen maskin genom video eller DVD. Svenskt material ska tas fram för detta. Det finns redan program som kan översättas till Svenska. Programmen bygger på enkla principer om samspel och kommunikation mellan föräldrar och barn som ska vara en grund för att hantera konflikter.

Orsaken till utredningen är utbredningen av psykisk ohälsa bland barn och ungdomar. Det är också här de stora vinsterna

görs, själsligen. Men ekonomiska vinster görs också om förslaget genomförs. I en debattartikel i Göteborgsposten anger Gunnar Ågren och Sven Bremberg, båda delaktiga i rapporten, att kostnaden för att genomföra detta kan uppskattas till 1600 kronor per familj. En sådan satsning skulle redan efter fyra år gå över till att vara en ren besparing för kommunerna i uteblivna utgifter för elevassistenter och mindre undervisningsgrupper. Enligt artikeln har ett stort antal studier av föräldrastöd visat en påtaglig effekt för att förebygga psykisk ohälsa.

Rapporten finns att ladda ned på www.fhi.se. Där kan man också hitta länkar till mer information om de olika programmen. Rapporten finns också att beställa i bokform.

Till nästa nyhetsblad skulle det vara värdefullt att ha med en beskrivning av den nydanande rapporten "Tänk Långsiktigt" med Karin Mossler som huvudansvarig. Vem i nätverket vill göra en sån? Att det är en spännande och spänstig rapport, som tillför läsaren ny väsentlig kunskap, kan vi lova.

SAMBA - Samarbete för prioritering av barnen

Hagalundsgatan 8, Solna. Box 17 221, 104 62 Stockholm, tel 08-642 41 30, e-post: info@samba.nu, hemsida: www.samba.nu